

Yleisten asioiden neuvosto 26.5.2026; Neuvostoraportti

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 26.5.2026

Neuvosto kävi periaatekeskustelun EU:n tulevasta monivuotisesta rahoituskehuksesta 2028–2034 keskittyen erityisesti sisämarkkinoita koskeviin näkökulmiin. Puheenjohtaja valmistelee indikaatiivisia numeroita sisältävää neuvottelulaatikkoluonnosta kesäkuun yleisten asioiden neuvostoon ja Eurooppa-neuvostoon. Komissio painotti tarvetta oikea-aikaiseen MFF-sopuun, jotta voidaan tukea sisämarkkinoiden ja kilpailukyvyn kehitystä.

Neuvosto aloitti kesäkuun Eurooppa-neuvoston (18.–19.6.) valmistelut keskustelemalla Eurooppa-neuvoston asialistasta, jonka aiheita ovat mm. Ukraina, Lähi-itä, tuleva monivuotinen rahoituskehys, globaalit taloudelliset haasteet sekä Euroopan puolustus ja turvallisuus. Keskustelussa nousi esille mm. tarve päästä eteenpäin Ukrainan ja Moldovan jäsenyysneuvotteluissa sekä toimet energiakriisin ratkaisemiseksi.

Neuvosto sai komission tilannekatsauksen EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan (UK) suhteista. Jäsenvaltiot antoivat täyden tukensa komissiolle. UK on avainkumppani, jonka kanssa on entistä tärkeämpää lisätä yhteistyötä nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa. EU:lle keskeiset periaatteet tulee kuitenkin huomioida.

Neuvosto jatkoi vuotuista oikeusvaltiovuoropuheluaan keskustelemalla oikeusvaltiotilanteesta Ranskassa, Kroatiassa, Italiassa ja Latviassa.

Muissa asioissa Unkari antoi lisätietoja käynnissä olevasta SEU 7 artiklan menettelystä ja uuden hallituksen toimista oikeusvaltioperiaatteen ja korruption torjunnan vahvistamiseksi. Lisäksi Ranska nosti esille syrjäisten ja merentakaisen maiden ja alueiden huomioimisen tulevassa rahoituskehyksessä.

Suomea edusti kokouksessa eurooppaministeri Joakim Strand.

A-kohtien hyväksyminen

Hyväksyttiin asiakirjojen 9482/26 ja 9481/26 mukaisesti.

Monivuotinen rahoituskehys 2028–2034

Puheenjohtaja totesi tulevan rahoituskehysten kytkeytyvän myös sovittuihin tavoitteisiin sisämarkkinoiden ja kilpailukyvyn kehittämistä. Puheenjohtaja viittasi aiheesta jakamaansa keskustelupaperiin.

Komissaari (komissaari Serafin) painotti, että sisämarkkinoiden syventäminen on EU:n omissa käsissä. Myös rahoituskehysten kautta voidaan tukea oikeiden asioiden tapahtumista. Kansallisilla ja

alueellisilla kumppanuussuunnitelmissa kannustetaan sisämarkkinoiden esteitä poistaviin investointeihin ja uudistuksiin. Euroopan kilpailukykyrahastosta tuetaan strategisia teollisuudenaloja ja teknologioita. Globaali Eurooppa -välineellä kehitetään ulkoisia kumppanuuksia, joilla edistetään EU:n strategisia etuja. Lisäksi erityisrahastoista, kuten Verkkojen Eurooppa -välineestä, rahoitetaan rajat ylittävää infrastruktuuria. Sisämarkkina- ja tulliohjelman kaltaisissa kohdennetuissa välineissä puolestaan keskitytään täytäntöönpanoon, standardointiin ja hallinnolliseen yhteistyöhön. Tekemällä yhdessä saadaan enemmän aikaan. Jos kehyksen kokonaistasoa lasketaan, jäävät vaikutuksetkin alhaisemmiksi. Järjestelmän on oltava riittävän vahva, jotta varmistetaan, että EU-varat menevät oikeaan tarkoitukseen. MFF-neuvottelujen pysyminen aikataulussa on keskeistä. Jos halutaan tukea kasvua, tarvitaan oikea-aikaisia investointeja.

Koheesion ystävät olivat kokouksen alla jakaneet yhteisen julistuksen MFF-painopisteistään ja esiintyivät sen sanoittamalla viesteillä korostaen mm. tarvetta kunnianhimoiselle budjetille, yhteisen maatalouspolitiikan ja koheesiopolitiikan merkitystä investointityökaluina sekä inklusiivista, paneurooppalaista pääsyä kilpailukykyrahoitukseen.

Nettomaksajat/modernistit painottivat modernisoidun rahoituskehyksen ja uusien painopisteiden olevan myös sisämarkkinoiden etu. Budjetin tulee heijastella unionin strategisia prioriteetteja. Ei voida elää menneisyydessä. Leikkauksia tarvitaan kautta linjan säilyttäen komission esityksen mukainen otsakkeiden välinen tasapaino. Ekselenssiperiaatteesta ja korkeasta laadusta on pidettävä kiinni. Yksityisen rahoituksen houkuttelemisen on tärkeää.

Esille nostettiin myös oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen EU-rahoituksen ehtona sekä tarve varmistaa neuvostolle vahva rooli hallinnoinnissa. Esille tuotiin myös eriäviä näkemyksiä uusista omista varoista, maksukorjausten tarpeesta, elpymisvälineen takaisinmaksuista ja uusista lainarahoitteisista investointivälineistä. Lisäksi esille nostettiin mm. sotilaallinen liikkuvuus sekä EU:n itärajan ja hybridiuhkien huomioiminen. Myös tarvetta edetä MFF-neuvotteluissa suunnitellun aikataulun mukaisesti painotettiin.

Suomi totesi tukevansa modernisoitua rahoituskehystä, joka vahvistaisi myös kilpailukykyä ja investointeja. Kilpailukykyrahastossa ja Horisontti Euroopassa tulee noudattaa korkeaa laatua ja kilpailullisuutta. Sääntelyn yksinkertaistaminen, dekarbonisaatio sekä digi- ja tekoälymurros ovat keskeisiä tekijöitä Euroopan kilpailukykyyn vahvistamisessa. Tulevalla rahoituskehyksellä on tässä myös rooli. Tulisi vivuttaa yksityistä rahoitusta. Fokuksen tulee olla puhtaassa siirtymässä ja murrosteknologioissa. On varmistettava horisontaalinen ja tasapainoinen lähestymistapa, joka vahvistaa sisämarkkinoita, edistää avointa kauppaa ja kansainvälisiä kumppanuuksia ja tukee teollisuuden uudistumista vähentäen samalla haitallisia riippuvuuksia. Tulevaan rahoituskehykseen tarvitaan vahvat oikeusvaltioehdollisuudet. Kokonaistaso on liian korkea, joten säästöjä on etsittävä, säilyttäen kuitenkin komission esityksen tasapaino. Suomi vastustaa uusia lainarahoitteisia investointivälineitä. Olisi tärkeää edetä MFF-neuvotteluissa.

Komissio korosti tarvetta saada rahoituskehys valmiiksi ajallaan. Esitetty kokonaistaso ei komission mielestä ole kovin merkittävästi nykytasoa suurempi. Samalla on huomattavan isoja haasteita, joihin täytyy vastata. Uusia omia varoja tarvitaan kompromissiin yltämiseksi. Sisämarkkinakeskustelu vahvisti, että rahoituskehys ei voi korvata sääntelytarpeita. Se voi kuitenkin tukea toimeenpanoa vahvistamalla eri toimien välisiä kytköksiä.

Puheenjohtaja veti keskustelun yhteen painottaen oikea-aikaisen MFF-sovun merkitystä.

Muut asiat

- **Syrjäisimmät alueet sekä merentakaiset maat ja alueet seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä**

Ranska kiinnitti huomiota EU:n syrjäisimpien alueiden sekä merentakaisen maiden ja alueiden huomiointiin tulevassa rahoituskehyksessä. Esille nostettiin myös Grönlannin tilanne.

Kesäkuun Eurooppa-neuvoston valmistelu: selityksin varustettu esityslistaehdotus

Neuvosto kävi keskustelun Eurooppa-neuvoston asialistasta, jonka aiheita ovat Ukraina, Lähi-itä, tuleva monivuotinen rahoituskehys, globaalit taloushaasteet, Euroopan puolustus ja turvallisuus, muuttoliike, laittomat huumausaineet sekä eurooppalainen ohjausjakso.

Puheenjohtaja painotti tarvetta tukea Ukrainaa ja lisätä painetta Venäjää kohtaan. Eurooppa-neuvosto keskustelee myös Iranin, Gazan ja Länsirannan sekä Libanonin tilanteesta. Myös keskustelua tulevasta rahoituskehyksestä jatketaan. Pohjana tulee olemaan indikatiivisia numeroita sisältävä neuvottelulaatikkoluonnos. MFF-keskustelu toivottavasti auttaa Eurooppa-neuvostoa pääsemään kohtia ratkaisuja tulevien kuukausien aikana. Eurooppa-neuvosto keskustelee myös globaaleista taloudellisista haasteista. Päätelmiä aiheesta ei odoteta.

Komissio piti tärkeänä edetä Ukrainan ja Moldovan jäsenyysneuvotteluissa. Klusteri 1 avataan toivotavasti kesäkuussa ja loput klusterit pian tämän jälkeen. Komissio kiinnitti huomiota Libanonin ja Gazan dramaattiseen humanitaariseen tilanteeseen. Komissio tukee puheenjohtajavaltion pyrkimyksiä saada numeroja sisältävä neuvottelulaatikkoluonnos kesäkuun Eurooppa-neuvostoon. Komissio seuraa globaalien taloudellisten haasteiden tilannetta tarkasti. Tulisi tehdä enemmän myös puolustustavoitteiden saavuttamiseksi. Laittomiin huumausaineisiin puuttuminen on tärkeä asia kansalaisille.

Käydyssä keskustelussa korostui tarve päästä eteenpäin Ukrainan ja Moldovan jäsenyysneuvotteluklusterien avaamisessa. Ukrainan tukilainan nopeaa täytäntöönpanoa ja paineen lisäämistä Venäjää kohtaan painotettiin.

Lähi-idän osalta korostettiin diplomaattisten ponnistelujen jatkamista ja Hormuzinsalmen tilanteen de-eskalointia. Huomiota kiinnitettiin myös Gazan, Länsirannan ja Libanonin tilanteisiin.

Tavoitetta laatia MFF-neuvottelulaatikkoluonnos numeroilla kesäkuun Eurooppa-neuvostoon tuettiin. Nettomaksajamaat korostivat rahoituskehysten modernisaatiota, alhaisempaa kokonaistasoa ja kykyä vastata EU:n ajantasaisiin prioriteetteihin. Koheesiomaat painottivat tasapainoista neuvottelulaatikkoa, ml. perinteiset politiikkasektorit, ja riittävää kokonaistasoa erilaisiin haasteisiin vastaamiseksi.

Keskustelua globaaleista taloushaasteista ja Euroopan kilpailukyvyn vahvistamisesta pidettiin tärkeänä. Esille nostettiin mm. Euroopan markkinoiden suojaaminen epäreilulta kilpailulta, sisämarkkinoiden täyden potentiaalin hyödyntäminen, sääntelyn yksinkertaistaminen, säästö- ja investointiunionin kehittäminen, energian hinnat, tarve puhtaisiin energiainvestointeihin, ETS-päästökauppajärjestelmän uudelleentarkastelu, haitallisten riippuvuuksien vähentäminen sekä EU:n kumppanuuksien ja verkostojen laajentaminen.

Tarvetta edetä Euroopan puolustuksen ja turvallisuuden vahvistamisessa korostettiin. Esille nostettiin mm. EU:n itärajan ja Itämeren ilmatilan huomioiminen.

Muuttoliikkeen osalta esille nostettiin mm. muuttoliike- ja turvapaikkapaktin täysimääräinen täytäntöönpano ja tarve muuttoliiketilanteen jatkuvaan seuraamiseen.

Laittomiin huumausaineisiin liittyvien haasteiden nostamista Eurooppa-neuvoston asialistalle kiiteltiin.

Suomi korosti tarvetta vahvistaa tukea Ukrainalle ja lisätä painetta Venäjää kohtaan. Euroopan on näytettävä tässä tietä. Euroopalla on rooli myös oikeudenmukaisen ja kestäväen rauhan edistämisessä. Tulisi myös viimein ottaa askelia eteenpäin Ukrainan EU-polulla ja avata kaikki neuvotteluklusterit Ukrainan ja Moldovan kanssa ennen kesätaukoa. Ukrainan on osaltaan nopeuttava tarvittavia uudistuksia, etenkin oikeusvaltion ja korruptiontorjunnan alalla. Tavoitteena tulee olla Ukrainan täysjäsenyys EU:ssa. Suomi on valmis tarkastelemaan kaikkia vaihtoehtoja Ukrainan tuomiseksi lähemmäs unionia, kunhan ne tukevat tätä tavoitetta. Tulisi kiinnittää enemmän huomiota myös siihen, mitä Ukraina voi tehdä Euroopan hyväksi, esimerkiksi turvallisuuden tuottajana. Eurooppa-neuvoston tulisi antaa poliittista sysäystä Euroopan puolustusvalmiuden ja puolustusteollisuuden vahvistamiseksi. Venäjä on merkittävin, suora ja pitkäaikainen uhka Euroopan turvallisuudelle. Huomioitava myös arktisen alueen kasvava merkitys. Keskustelu globaaleista taloushaasteista on hyvin ajankohtainen. On rakennettava teknologista johtajuutta ja suvereniteettia, vähennettävä haitallisia riippuvuuksia, ja oltava valmis käyttämään kauppatyökaluja tarvittaessa. Samalla on pysyttävä avoimena kaupalle ja investoinneille. Tarvitaan myös Euroopan teollisuuden määrätietoista uudistamista, ei vain suojaamista. MFF-neuvotte- luissa on tärkeä päästä eteenpäin. Tarvitaan oikea-aikainen sopu modernista ja tulevaisuuteen

suuntautuvasta rahoituskehiksestä, joka vastaa EU:n pääprioriteetteja. Osana tätä on priorisoitava ja löydettävä alempi kokonaistaso. Israelin on noudatettava kansainvälisen oikeuden mukaisia velvoitteita, ml. humanitaarinen apu Gazalle. Länsirannan miehityksen syventäminen ja siirtokuntien väkivaltaisuuksien kärjistyminen edellyttävät EU:lta konkreettisia toimia.

EU:n ulkosuhdehallinto kiinnitti huomiota Ukrainan ja Moldovan neuvotteluklusterien avaamiseen ja paineen lisäämiseen Venäjää kohtaan.

EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan suhteet

Puheenjohtaja kertasi lyhyesti marraskuun 2025 katsauksen jälkeen saavutettua edistystä.

Komissio (komissaari Šefčovič) tiedotti neuvostoa EU–UK-suhteista, ml. olemassa olevien sopimusten ja 19.5.2025 huippukokouksessa sovitun yhteisymmärrysasiakirjan toimeenpano. Erosopimuksen ja Windsorin puitteiston toimeenpanossa on edelleen tehtävää, ml. EU-kansalaisten oikeudet UK:ssa ja UK:n tukikohdat Kyproksella. Kauppa- ja yhteistyösopimuksen (TCA) toimeenpano toimii hyvin. Gibraltar-sopimus on tärkeä saavutus. UK:n liittyminen Erasmus-ohjelmaan on tärkeää ihmisten välisten yhteyksien edistämiseksi. Yhteistä terveys- ja kasvinuojelualueita (SPS-sopimus), EU:n ja UK:n päästökauppajärjestelmät yhteen kytkevää sopimusta (ETS-sopimus) ja nuorten liikkuvuutta vahvistavaa järjestelyä (YES) koskevissa neuvotteluissa pyritään etenemään ennen seuraavaa huippukokousta. Myös UK:n osallistumista EU:n sähkön sisämarkkinoille ja rahoitusosuutta koheesiorahastoihin selvitetään. Jos pakettiratkaisu etenee, voidaan pohtia myös uusia yhteistyöalueita. Eurooppa-neuvoston linjat periaatteet ovat kuitenkin edelleen valideja, ja sisämarkkinoiden neljä vapautta jakamattomia.

EU:n ulkosuhdehallinto totesi ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön ja geopoliittisen kontekstin tuoneen UK:ta ja EU:ta lähemmäs toisiaan. Jaetaan samat arvot, intressit ja haasteet. Viime vuonna solmittu turvallisuus- ja puolustuskumppanuus (SDP) kattaa nyt kaiken YUTP-yhteistyön.

Aiheesta käydyssä keskustelussa painotettiin UK:n olevan avainkumppani, jonka kanssa on entistä tärkeämpää lisätä yhteistyötä nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa. EU:n reunaehdot on kuitenkin huomioitava. Yhteisymmärrysasiakirjassa sovitut asioita (ml. SPS, ETS ja YES) on edistettävä yhtenä pakettina. Esille tuotiin huolta mm. lukukausimaksuista. Sähkömarkkina- ja koheesiosopimuksissa toivottiin edistystä. Yhteistyötä pidettiin tärkeänä myös mm. taloudellisen turvallisuuden ja puolustusteollisuuden suhteen. UK:n kiinnostusta osallistua Ukrainan tukilainaan pidettiin tervetulleena. Seuraavastakin huippukokouksesta toivottiin tasapainoisia tuloksia.

Suomi painotti UK:n olevan EU:lle keskeinen kumppani. Erytisen tärkeää on vahvistaa ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä. Myös TCA-sopimuksen mahdollisuudet tulisi hyödyntää täysimääräisesti. Jatkettaava myös yhteisymmärrysasiakirjan toimeenpanoa. Tasapainoinen nuorten liikkuvuutta vahvistava järjestely (YES) on tärkeä osa kokonaisratkaisua ja pitkän aikavälin yhteistä etua. Tulevasta huippukokouksesta toivotaan parasta mahdollista lopputulosta. EU:n keskeisiä periaatteita tulee kuitenkin kunnioittaa. Sisämarkkinoiden neljä vapautta ovat jakamattomia, ja oikeuksien ja velvollisuuksien on oltava tasapainossa.

Komissio (Šefčovič) kiitti käydystä keskustelusta. EU:n yhtenäisyys on sen vahvuus. UK on EU:lle keskeinen kumppani turvallisuuden, puolustuksen ja talouden alalla, erityisesti nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa. Yhteistyössä on paljon mahdollisuuksia. Esimerkiksi EU:n ja UK:n välisen kaupan helpottaminen edelleen on kuitenkin vaikeaa ilman, että UK joustaa reunaehdoistaan.

Vuotuinen oikeusvaltiovuoropuhelu: maakohtainen keskustelu

Ministerit kävivät vuotuisen oikeusvaltiovuoropuheluun liittyvät maakohtaiset keskustelut keskittyen oikeusvaltiotilanteeseen Ranskassa, Kroatiaassa, Italiassa ja Latviassa.

Puheenjohtaja korosti oikeusvaltioperiaatteen merkitystä EU:n kaiken toiminnan kulmakivenä. Neuvostossa käytävä oikeusvaltiovuoropuhelu on ennakkollinen väline, jonka avulla ehkäistään ongelmien syntymistä. Kyse ei ole vain vastuusta vaan myös mahdollisuudesta vaihtaa hyviä käytänteitä ja oppia muilta. Puheenjohtaja kävi lyhyesti läpi vuoropuhelussa noudatettavat periaatteet ja modaliteetit.

Komissio piti neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelua erityislaatuisena foorumina, jonka myötä tietoisuus jäsenmaiden oikeusvaltiotilanteesta lisääntyy.

Kutakin maakohtaista vuoropuhelua varten oli varattu aikaa puoli tuntia. Komissio esitteli ensin kyseistä jäsenvaltiota koskevan maaluvun keskeiset löydökset vuoden 2025 oikeusvaltiokertomuksessa, minkä jälkeen kyseinen jäsenvaltio kertoi keskeisistä kehityskuluista ja kansallisen oikeusvaltiokehityksensä erityispiirteistä. Tämän jälkeen muilla jäsenvaltioilla oli mahdollisuus esittää kysymyksiä tai huomioita. Vuoropuheluosuuksissa käytetyissä puheenvuoroissa kiinnitettiin huomiota muun muassa oikeuslaitoksen riippumattomuuteen, resurssointiin ja digitalisointiin, tiedotusvälineiden vapauteen ja toimittajien suojeluun, korruptiontorjuntaan ja lobbausta koskevaan sääntelyyn.

Suomi piti tärkeänä jatkaa säännöllisiä keskusteluja jäsenvaltioiden oikeusvaltiokehityksestä ja löytää kattavia tapoja suojata unionin arvoja. Suomi tukee myös komission MFF-kontekstissa esittämiä toimia oikeusvaltio- ja perusoikeusehdollisuuden vahvistamiseksi. Ehdollisuuksien edelleen vahvistaminen on vielä tarpeen. Suomi kysyi Ranskan maaluvun käsittelyn yhteydessä lisätietoja lobbausta koskevista säännöistä.

Puheenjohtaja painotti asiakohdan päätteeksi tarvetta jatkaa rakentavaa keskustelua ja kokemusten vaihtoa oikeusvaltioperiaatteesta. Kyse on jatkuvasta prosessista.

Muut asiat

- **Unkarin oikeusvaltiotilanne meneillään olevan SEU 7 artiklan 1 kohdan mukaisen menettelyn yhteydessä**

Unkari tiedotti neuvostoa uuden hallituksen työstä oikeusvaltioperiaatteen palauttamiseksi Unkarissa. Uusi hallitus on luvannut palata eurooppalaiselle polulle ja yhteisiin arvoihin, ml. oikeusvaltioperiaate. Hallitus tulee toimimaan rakentavana kumppanina ratkaisujen löytämiseksi mahdollisimman pian elpymisvälineen virstanpylväiden ja ehdollisuusasetuksen korjaavien toimien toteuttamiseksi sekä SEU 7 artiklan menettelyn puitteissa esitettyihin huoliin vastaamiseksi. Ensimmäiset askeleet on jo otettu, ja uudistusten etenemisestä tullaan kertomaan lisää kesäkuun yleisten asioiden neuvostossa. Unkari ilmoitti samalla myös tuestaan neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelun pohjana oleville puheenjohtajan päätelmille, joita tukevat nyt kaikki 27 jäsenvaltiota.

Komissio kiitti Unkaria esitetyistä huomioista ja lausumasta koskien eurooppalaiselle polulle ja yhteisiin arvoihin palaamisesta. Tämä on tärkeää paitsi Unkarille ja sen kansalaisille, myös koko EU:lle. Uudistuksissa on tärkeää edetä nopeasti. Komissio tulee auttamaan Unkaria oikeusvaltiota ja korruptiontorjuntaa koskevissa uudistuksissa ja EU-rahoituksen saamisen estävien ongelmien ratkaisemisessa.

Puheenjohtaja kiitti Unkaria tärkeästä puheenvuorosta ja totesi Unkaria koskevan SEU 7 artiklan menettelyn olevan keskusteluasiakohtana kesäkuun yleisten asioiden neuvostossa.

Suomen edustajat
Ministeri Strand ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
9372/26

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite